

foto Kurt Balkenkamp

• Het Hofje van Hoogelande aan de Johannes Camphuysstraat.

Hofje van Hoogelande is straks deels klaar

Nooit gehoord van het Hofje van Hoogelande? Dat kan best, vooral als u niet in de onmiddellijke omgeving woont.

Het hofje ligt verrassend verscholen en dus onbekend achter de Laan van Nieuw-Oost-Indië aan de Johannes Camphuysstraat, waar (in normale omstandigheden) 36 bejaarde dames huisvesting genieten. Na het teleurstellende bericht in juni van het afgelopen jaar dat de al vaststaande geachte uitbreidingsplannen door de gemeente werden 'bevoren', heeft de stichting van Hoogelande de woninkjes laten renoveren. Dat gebeurt onder leiding van het Haagse architectenbureau Van Deurloo. De eerste serie huisjes van het totaal aan 28 woningen zal dezer dagen worden opgeleverd, de rest volgt komende zomer.

Een bezoek aan het hofje in deze renovatieperiode levert een teleurstelling op. De tuin is slechts via een paar hier neergelegde deuren te bereiken, een tuin waarin een bouwkeet staat en die verder vol rommel ligt. Een gedenksteen in de toegangshal vermeldt het jaartal 1907 als 'jaar

van overbrenging' en als bouwmeester W.B. van Liefland. Ik moet me erg vergissen als hij niet dezelfde is die ook het Circusgebouw, de Pier en het Palace Hotel op zijn naam heeft staan. Geen geringe achtergrond dus.

Vrijheid

Het Hofje van Hoogelande dateert in wezen uit 1669, toen Den Haag nog eindigde bij de Herenbrug. Jonkheer Eduard van Hoogelande is de stichter en het hofje stond aanvankelijk in de Boekhorststraat. Er bestaat nog een bekende fraaie oude foto van een oude vrouw die over een halve deur in de straat kijkt. Die vrouw woonde in het Hofje van Hoogelande. Het hofje werd in de Boekhorststraat neergezet als katholieke stichting. Het telde zestien huisjes, waar vrouwen van vijftig en ouder waren gehuisvest. Men werd immers destijds bij het bereiken van het 50ste levensjaar al tot de bejaarden gerekend en mocht dan in een bejaardenhuis gaan wonen, waar de behandeling die op een tuchtchool vaak weinig ontliep. Wie in een hofje woonde genoot echter wat meer vrijheid.

Bank

In het begin van deze eeuw, toen Den Haag zich sterk uitbreidde kochten de regenten jonkheer van Nispen tot Sevenaer en Helmich ter Baak een stuk grond aan de Johannes Camphuysstraat en zetten daar het hofje voor 36 bewoonsters neer.

Een paar zaken gingen mee. Natuurlijk het antieke meubilair en de portretten uit de regentenkamer. Maar ook de oude pomp en de al genoemde gevelsteen met het wapen van het geslacht Van Hoogelande verhuisden naar de Johannes Camphuysstraat. Drie jaar na de verhuizing zegend pastoor P. Wijtenburg het hofje in. Wel wat laat, maar goed. Een jaar later, in 1911, bracht koningin-moeder Emma een bezoek aan het hofje. Ze schonk bij die gelegenheid een bank.

Nog in '81 was er sprake van sloop van het hofje. De toenmalige voorzitter van de stichting baron Van Voorst tot Voorst zag dat als enige oplossing. „Renoveren is niet te doen, ook al niet door de kosten”.

Men ziet: het is wél te doen.

De half-duistere gang achter de deur biedt uitzicht op een zon-
overgoten, keurig gemaaid ga-
zon. Er bloeien nog rozen in de
perken en aan de omrankte
poortjes, die de herinnering
oproepen aan Engelse rozentui-
nen. Een al te vroeg herfstblad
fluttert hoorbaar neer.

De stilte die je hier als een be-
haaglijke mantel onthult, is niet
eens al te opmerkelijk, want de
Joh. Camphuysstraat is ook al
geen drukke weg, gelegen in een
vooroorlogs deel van het Bezui-
denhout op, (tot nog toe) veilige
afstand van onlangs verzeen en
voor de naaste toekomst geplande
nieuwbouw in deze wijk.
Toch wordt er geluisterd dat ook
dit hofje voor sloop is bestemd.
Geen wonder, in een tijd waarin
alles wat ouderwets-mooi en ka-
rakteristiek is, moet wijken voor
betonnen complexen. Je vraagt
je af hoe lang de plaquette, links
in het toegangsportaal, nog ge-
spaard zal blijven: „De Stichting
van Hoogelande, bestemd voor
16 hovelingen, werd gevestigd
bij stichtingsacte van 20 februa-
ri 1876 door jhr. Eduard van
Hoogelande in de Boekhorst-
straat te 's-Gravenhage.”

„Zij werd overgebracht in 1907
naar de Johannes Camphuys-
straat, ingericht voor 36 hovelin-
gen, onder het bestuur van de
regenten jhr. J. W. C. M. van
Nispen tot Sevenaer en J. B. Hel-
mich van Baak en van den be-
heervoerder der stichting’.

Klinkende namen: echo' uit het
verleden. We weten wel dat het
in de tijd van 'de regenten' ook
niet alles rozegeur en manes-
schijn was, noch voor de ouden
van dagen, noch voor de stijf-
geüniformeerde weeskinderen
uit die tijd. Maar ze bouwden in
die dagen in een woonwijk ten-
minste geen kolossale ministie-
ries van economische zaken, so-
ciale zaken of kantoorcomple-
xen voor Nationale Nederlanden.
Zoveel smaak hadden ze

nog niet.

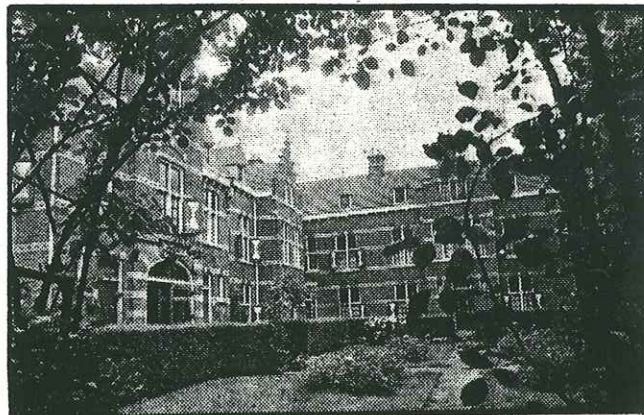
Rondom het door een groene
haag omzoomde grasgazon loopt
een klinkerpad. De woninkjes
hebben rood-wit-groene luikjes.
Hier en daar een fraai gemodel-
leerde lantaarn, links en rechts
schilderachtige trapgeveltjes.

Mevrouw Abbenhuys, echtgeno-
te van de portier, haalt berus-
tend haar schouders op wanneer
we naar de toekomst van het
hofje informeren. 'Er staat nog
niets met zekerheid vast. We
wachten voorlopig maar af'.

Het Hofje van Hoogelande blijkt
uitsluitend alleenstaande dames,
allen zestigplussers, te huisves-
ten. 'Er kunnen hier in totaal
vierendertig mensen wonen',
zegt mevrouw Abbenhuis. „Ze
zijn wel klein, ja, de woninkjes.
Een kamer en een keukentje.
Soms, als er ruimte vrij komt,
wordt er horizontaal of verticaal
een kamer bijgetrokken. Nee, er
staat nooit een woning leeg - ten
hoogste tijdelijk, als een be-
woonster in een ziekenhuis of
verpleeginrichting is opgenom-
men”.

Hoe lang nog? Het neerdwarre-
len van een tweede en vervol-
gens een derde blad krijgt plot-
seling een onheilspellende sym-
boliek. Als hier straks stenen
vallen, de een na de ander, tot
het hofje met de grond gelijk is
gemaakt, zal er opnieuw worden
gebouwd. Mogelijk ten behoeve
van bejaarden; zullen er wonin-
gen komen, voorzien van alle
comfort; zal er maneschijn zijn,
want de natuur draait door.
Maar rozegeur? We houden ons
hart vast.

Op dooltocht door het Hofje van Hoogelande

● De fraaie toegangspoort van het hofje

● Achter de poort een sfeer van bijna onwezenlijke stilte

Einde werkzaamheden in zicht

BEZUIDENHOUT

'Wegens renovatie zijn de bellen uitgeschakeld. ROEPEN ONDER HET RAAM S.V.P.' Brieftjes van deze waarschuwend strekking waren tot voor kort op de deur van mening woonkijde in het Hofje van Hoogelande, aan de Joh. Camphuysstraat, bevestigd. Thans nadert het grootscheepse renovatiekarwei haar voltooiing. Aan de laatste fase wordt momenteel nog hard gewerkt, de nissenhut met bouwmaterialen prijkt nog midden in de tuin, maar naar verwachting is in augustus alles plekfijn voor elkaar.

Ben bezoek aan het reeds gerenoveerde deel van het totale huissjestand (al met al 28 stuks) leert dat er zowel grondig vernieuwd als uitgereid is. De twee kamers van de woningen op de benedenverdieping zijn doorgetrokken: de huissjes op de eerste etage hebben in de huiskamer een trap gekregen, waarvan de slaapkamer is te bereiken op de oorspronkelijke zolderverdieping. Een plekfijn keukenkje, een douche, en straks het uitzicht op een weer als vanouds keurig ingerichte tuin door nieuwe ramen...

Tot dusver bestond het bovenste deel van de vensters uit gebrandschilderd glas. Maar dat is nu verdwenen. Daaron hebben we nu wel lange vitrage nodig, vroeger deden we het met van die korte stukjes, vertelt één van de bewoners. 'Maar lang moet nu wel, vanwege de inktijk!'

Luitken

Ook de luitken worden opnieuw geschilderd, en vóór het karwei voltooid is, worden de gevels nog mooi schoon gespoelen. De ingang onder de poort heeft al een degelijke schrobbeurt achter de rug. Tijdens de werkzaamheden hebben steeds twee huissjes getungerd als wisselwoning. De toegangspoort aan de Joh. Camphuysstraat bleef tijdens de werk-

zaamheden lange tijd constant geopend, maar stukje bij beetje komt de oude, vertrouwde steer, zij het in nieuwe aankleding, weer terug. Tot genoegen van de bejaarde bewoners, want ze wonen er met plezier, al is de behuizing vanzelfsprekend nogal kleinschalig. 'Maar dat is eigenlijk een kwestie van mentaliteit', vinden ze zelf. 'Je hebt als je ouder wordt niet meer zoveel ruimte nodig, en uit de al voltoolde interieurs blijkt toch wel dat alles er keurig mooi uitziet.'

Regenten

De renovatie van het Hofje van Hoogelande blijkt samen te vallen met de tachtigste verjaardag van deze knusse gemeenschap in het Bezuidenhout. Op één gedenksteen in de wand van de toegangspoort staat namelijk 1907 vermeld als 'jaar van overbrenging', want aanvankelijk stond het hofje, een schepping van bouwmeester W. B. van Lieland, in de Boekhorststraat.

Het verrees daar reeds in 1669 als rooms-katholieke stichting, op initiatief van Jonkheer Eduard van Hoogelande, en omvatte toen zestien huissjes, bewoond door vrouwen van vijftig en ouder. De overbrenging naar het Bezuidenhout vond plaats toen twee regenten, jonkheren J. van Nispen tot Sevenaer en J. Helmich ter Baak een stuk grond aan de Joh. Camphuysstraat hadden gekocht en daar een nieuw Hofje van Hoogelande lieten bouwen, dat ditmaal onderdak bood aan zessentertig bewoners. De oude pompiem en de gedenksteen met het wapen van het geslacht Van Hoogelande verhuisden méé.

Wellig

Er hebben de afgelopen jaren nogal wat stormen rondom dit hofje gewoed, vooral toen Bouw- en Woningtoezicht op 5 juni 1986 in allerijl een bewonersavond in het wijk- en dienstencentrum Bezuidenhout belegde nadat de wijkraad bij toeval had ontdekt dat er behalve een renovatieplan ook een nieuwbouwplan voor het hofje gereed lag.

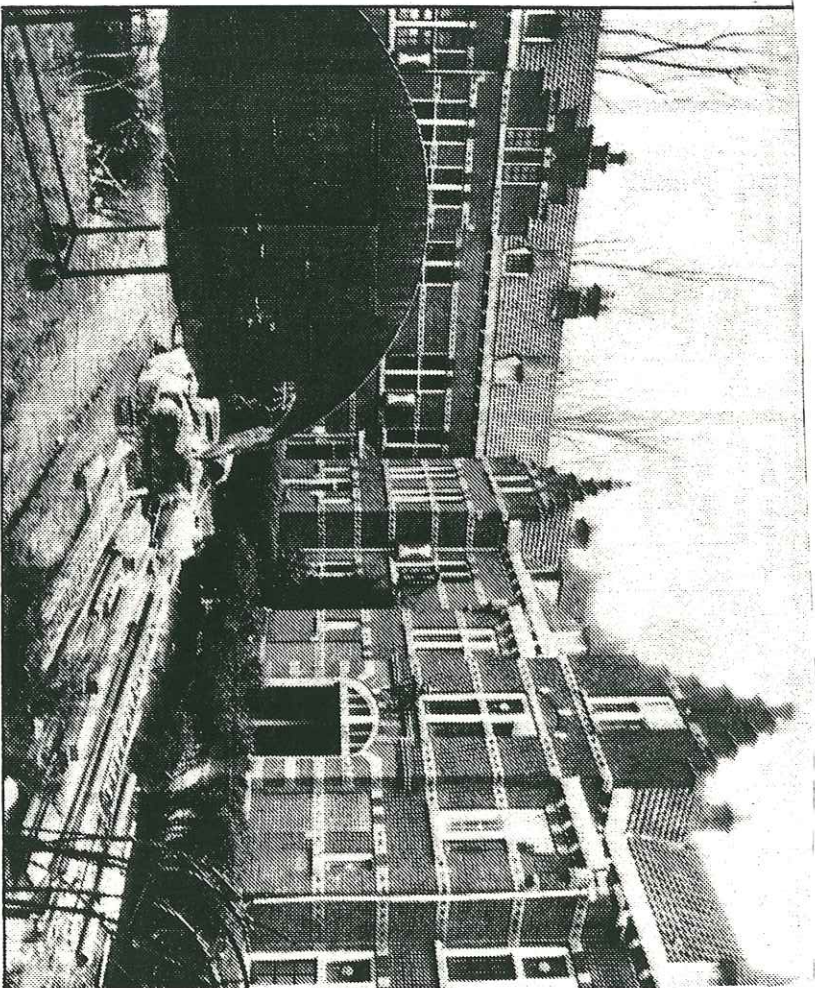

Foto: Hendriksen-Valk

nu 27-5-87

Dit laatste plan hield in dat het hofijzerwurmige hofje met zijn 36 woningen een gesloten vierkant zou worden door toevoeging van zes nieuwe woningen, w.o. drie speciaal voor gehandicapten. Bovendien zou er in de kruidentuin nog eens een blokje van zes worden gebouwd.

De Belangengroep Ouderen Bezuidenhout (BOB) was met die 12 nieuwbouwwoningen wel gelukkig (er zijn toch al te

weinig zelfstandige woningen voor ouderen in de wijk). De wijkraad, echter, was er tegen. Niet alleen omdat van inspraak in het bouwplan geen sprake was geweest, maar ook omdat het plan aantasting van het bestemmingsplan betekende.

Bevoren

Later die maand echter, volgde de tjdging dat de ge-

meente de uitbreidingsplannen had 'bevoren'. De stichting Van Hoogelande besloot daarop de woninkjes te laten renoveren, hetgeen thans geschiedt door het Haagse architectenbureau Deurlo BV. Het worden nu dus i.p.v. 36, 28 woningen, het bestemmingsplan behoeft niet te worden gewijzigd en binnenkort behoeven bezoekers ook niet meer 'onder het raam te roepen' als ze binnengetalen willen worden...